

GEPATIT C VA UNI DAVOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI

Normo‘minova Durdona

Termiz Iqtisodiyot va xizmat universiteti
tibbiyot fakulteti davolash ishi yo'nalishi

1-kurs 24-01 guruh talabasi

urdonanormominova8@gmail.com

Inoyatullo Xolmurodov

Ilmiy rahbari

inoyatulloxolmurodov@gmail.com

Annotatsiya: Maqola "Gepatit C va uni davolashning zamonaviy usullari" mavzusiga bag'ishlangan bo'lib, gepatit C kasalligining xususiyatlari, tarqalishiga ta'sir etuvchi omillar va uning davolash usullari haqida so'nggi yutuqlarni tahlil qiladi. Hepatit C - bu hepatotrop virus bo'lib, jigarni zararlaydi va surunkali gepatit, jigar sirrozi yoki jigar saratoniga olib kelishi mumkin. Maqolada virusga qarshi kurashishda yangi dorivor vositalar, interferon-siz davolash usullari, o'zgartirilgan terapiya rejimlari va jahon miqyosida amalga oshirilayotgan tadqiqotlar haqida so'nggi ma'lumotlar keltirilgan. Shuningdek, davolash samaradorligi va xavfsizligini ta'minlash, yangi dori vositalarining imkoniyatlari hamda gepatit C ni davolashdagi global yutuqlarni baholash muhim jihatlari yoritilgan.

Kalit so'zlar:

Gepatit C , Virusli gepatit , Jigar kasalliklari , saraton , Hepatit C epidemiyasi , davolash samaradorligi

Gepatit C virus (HCV) jigarni zararlovchi jiddiy infeksiyon kasallik bo'lib, dunyo bo'yicha 58 milliondan ortiq inson bu virus bilan yashaydi. Kasallikning yuqishi asosan infeksiya yuqgan qon orqali sodir bo'ladi. Transfuziya, steril bo'lmagan ignalar, tibbiy vositalardan noto'g'ri foydalanish va gigiyena qoidalariga rioya qilmaslik HCV yuqtirish xavfini oshiradi. Gepatit C infeksiyasi o'tkir va surunkali shakllarga ega bo'lib, surunkali shakl holatlarning 75–85 foizida uchraydi. Kasallikni erta aniqlash davolashning muvaffaqiyatini ta'minlaydi.

HCV antitana testi – organizmda virusga qarshi antitanalarning mavjudligini aniqlash orqali dastlabki tashxis qo'yiladi. HCV RNA testi – virusning genetik

materiali mavjudligini va virus yuklamasini aniqlash uchun eng ishonchli usul. Virus genotipi aniqlash – HCVning genotipini belgilash davolash rejimini tanlashda muhim ahamiyatga ega. Dunyo bo‘ylab HCVning 6 ta asosiy genotipi mavjud bo‘lib, ular orasida 1, 2 va 3-genotiplar ko‘p uchraydi. So‘nggi yillarda gepatit C davolashda tub burilish yuz berdi. An‘anaviy interferon va ribavirin asosidagi terapiyadan farqli o‘laroq, zamonaviy to‘g‘ridan-to‘g‘ri ta‘sir qiluvchi antiviral preparatlar (DAAs) yordamida davolash ancha samarali va qulay bo‘lib qoldi.

DAAs HCV replikatsiyasi uchun zarur bo‘lgan oqsillarni to‘g‘ridan-to‘g‘ri nishonga oladi. Ularning asosiy afzalliklari:

- Davolash muddati qisqa (8–12 hafta).
- Yuqori samaradorlik (95–99 foizgacha to‘liq sog‘ayish).
- Kam nojo‘ya ta‘sirlar.

Ko‘p qo‘llaniladigan DAA preparatlar:

- Sofosbuvir
- Ledipasvir
- Velpatasvir
- Glekaprevir/Pibrentasvir

Interferon va ribavirin bilan davolash usuli o‘tmishda asosiy standart hisoblangan, ammo ko‘plab nojo‘ya ta‘sirlar (masalan, charchoq, depressiya, gematologik muammolar) va past samaradorlik sabab kamroq qo‘llanilmoqda. HCVni hujayra darajasida yo‘q qilishga qaratilgan yangi texnologiyalar o‘rganilmoqda. Vaktsina ishlab chiqish: Hozirda HCVga qarshi samarali vaktsina mavjud emas, ammo klinik tadqiqotlar davom etmoqda. Sun‘iy intellekt va biomarkerlardan foydalanish: Kasallikni erta bosqichda aniqlash va davolash

strategiyalarini optimallashtirish maqsadida qo'llanilmoqda. Profilaktika choralari gepatit Cni nazorat qilishda muhim rol o'ynaydi. Gigiyena qoidalariga rioya qilish, steril tibbiy vositalardan foydalanish va xavf guruhidagi shaxslarni muntazam tekshirish muhim ahamiyatga ega. Shu bilan birga, aholiga ma'lumot yetkazish va kasallikning xavflarini tushuntirish virusning tarqalishini kamaytirishga yordam beradi. Zamonaviy usullarning joriy qilinishi bilan gepatit C global sog'liqni saqlash muammosi sifatida qisqa muddatda to'liq bartaraf etilishi kutilmoqda. Gepatit C jiddiy virusli kasallik bo'lib, o'z vaqtida aniqlanib, samarali davolansa, butkul davolash mumkin. Zamonaviy to'g'ridan-to'g'ri ta'sir qiluvchi antiviral dorilar (DAAs) yordamida kasallikni 95–99 foiz hollarda muvaffaqiyatli bartaraf etish imkoni mavjud. Innovatsion tadqiqotlar gen terapiyasi, biomarkerlar va vaksina yaratish orqali gepatit Cni yanada samarali nazorat qilish imkonini bermoqda. Shuningdek, kasallikning oldini olish uchun profilaktik choralarga amal qilish va aholi o'rtasida tushuntirish ishlarini kengaytirish muhimdir.

Zamonaviy davolash usullari va oldini olish choralarining birgalikdagi qo'llanilishi gepatit Cni butunlay yo'q qilishga qaratilgan global maqsadga erishishga xizmat qiladi.

ADABIYOTLAR

1. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti (2016). 2030 yilga kelib B va C gepatitlariga qarshi kurash. Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti.
2. Feld, JJ, & Gane, EJ (2015). Gepatit C: terapiyadagi yangi yutuqlar. *Gepatologiya*, 61 (1), 238-248. <https://doi.org/10.1002/hep.27288>
3. Afdhal, NH va boshqalar. (2014). Davolanmagan HCV genotipi 1 infeksiyasi uchun Ledipasvir va Sofosbuvir. *New England Journal of Medicine*, 370(20), 1889-1898. <https://doi.org/10.1056/NEJMoa1402454>
4. Pawlotsky, JM va boshqalar. (2017). Gepatit C virusining to'g'ridan-to'g'ri ta'sir etuvchi antivirallarga chidamliligi: muvaffaqiyatga erishish yo'li. *Liver International*, 37(2), 3-18. <https://doi.org/10.1111/liv.13372>
5. Zeuzem, S. va boshqalar. (2016). HCV genotipi 1 infeksiyasi uchun Sofosbuvir va Velpatasvir - tasodifiy sinov. *Yangi Angliya Jurnal ning Tibbiyot*, 374(22), 2105-2109. <https://doi.org/10.1056/NEJMoa1512610>